

Bezpečnostní systém je institucionálním nástrojem pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky České republiky. Působí v rámci státu, ale současně je úzce propojen s NATO a EU a dalšími mezinárodními institucemi, což zabezpečuje jeho kompatibilitu a interoperabilitu s aliančními a ostatními, především evropskými bezpečnostními systémy. Jeho základním cílem je prosazování a ochrana životních, strategických a dalších důležitých zájmů České republiky a zajištění adekvátní a efektivní reakce na bezpečnostní hrozby a z nich plynoucí rizika pro bezpečnost státu.

Základem úspěšného fungování bezpečnostního systému je včasná a koordinovaná příprava rozhodujících činností a příslušných řídicích a výkonných orgánů na všech úrovních státní správy a samosprávy, které se podílejí na zajišťování bezpečnosti.

Koncepce – analýza – optimalizace

Bezpečnostní systém musí neustále reagovat na vývoj a změny v bezpečnostním prostředí a je nutné jej trvale aktualizovat a zdokonalovat.

Vláda ČR za tímto účelem rozhodla připravit „**Koncepci bezpečnostního systému České republiky**“ (dále jen „KOBŠ ČR“), ve které klade důraz na jeho efektivitu a zjednodušení a na zkvalitnění spolupráce a koordinace mezi jednotlivými prvky a oblastmi bezpečnostního systému.

Vláda v této souvislosti prosazuje další zlepšení vzájemných vztahů na jednotlivých úrovních, mezi ústředními a regionálními prvky, posílení spolupráce mezi bezpečnostními radami a krizovými štáby jednotlivých stupňů. Současně klade důraz na zlepšení koordinace v oblasti vnitřní bezpečnosti a upřesnění výkonných pravomocí Bezpečnostní rady státu a Ústředního krizového štábu v době krizových situací, včetně posílení koordinace zpravodajských služeb.

O zpracování „Koncepce bezpečnostního systému České republiky“ rozhodla vláda svým usnesením ze dne 13. listopadu 2002 č. 1140 ke „Koncepci výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizaci ozbrojených sil České republiky“. Usnesení uložilo ministru vnitra, ministru obrany a ministru zahraničních věcí v návaznosti na aktualizaci Bezpečnostní strategie České republiky zpracovat KOBŠ do 31. prosince 2004.

Úkol vypracovat KOBŠ měl dvě základní polohy:

1. **Navázat na reformu OS ČR a na reformu veřejné správy** a reflektovat jejich důsledky pro bezpečnostní systém ČR jako celek.
2. **Analyzovat současný bezpečnostní systém ČR a koncepčně jej upravit s cílem jeho dalšího zefektivnění** podle mandátu daného novelizovanou Bezpečnostní strategií ČR (přijaté usnesením vlády ČR ze dne 10. prosince 2003 č. 1254) a podle zkušeností plynoucích z vyhodnocení hlavních zátěžových činností bezpečnostního systému ČR (např. události po 11. září 2001, summit Organizace Severoatlantické smlouvy 2002, povodně 2002).

Východiskem pro zpracování KOBŠ bylo provedení „**Analýzy bezpečnostního systému ČR**“ včetně identifikace rezerv systému a návrhů na řešení.

Analýza konstatuje, že současný bezpečnostní systém ČR je funkční. Jeho nastavení a funkčnost byly v uplynulých letech ověřeny při různých krizových situacích, přičemž nebyly zjištěny podstatné nedostatky.

Vývoj bezpečnostního prostředí a nové hrozby s obtížně předvídatelným působením vyžaduje mít neustále připraveny adekvátní mechanismy k jejich řešení. K tomu je i nadále zapotřebí optimalizovat působnosti, metodiky a postupy činností jeho prvků na různých úrovních a v různých oblastech a sjednocovat příslušnou legislativu.

Mezi základní oblasti, doporučené k řešení v bezpečnostním systému ČR se řadí především:

- ❑ efektivita a zjednodušení bezpečnostního systému ČR,
- ❑ zkvalitnění spolupráce a koordinace mezi jednotlivými prvky a oblastmi systému,
- ❑ další zlepšení vzájemných vztahů a vazeb na jednotlivých úrovních, mezi ústředními a regionálními prvky,
- ❑ posílení spolupráce mezi bezpečnostními radami a krizovými štáby všech stupňů,
- ❑ upřesnění výkonných pravomocí Bezpečnostní rady státu a Ústředního krizového štábu v době krizových situací,
- ❑ zlepšení koordinace v oblasti vnitřní bezpečnosti a posílení koordinace zpravodajských služeb.

Na základě závěrů analýzy bylo navrženo Bezpečnostní radou státu nezpracovávat KOBS, nýbrž do 31. března 2005 připravit a předložit materiál „Návrh na optimalizaci současného bezpečnostního systému ČR“, který bude obsahovat stanovení cílů a priorit pro optimalizaci bezpečnostního systému ČR, specifikaci postupů a strategií pro dosažení stanovených cílů, kvantifikaci nároků na finanční zdroje a legislativní a nelegislativní opatření.

Vláda ČR usnesením č. 1203/2004 uložila ministrům vnitra, zahraničních věcí a obrany zpracovat ve spolupráci s vedoucími ostatních ústředních správních úřadů a hejtmany na základě „Závěrů analýzy bezpečnostního systému České republiky“, schválených Bezpečnostní radou státu, „Návrh na optimalizaci současného bezpečnostního systému České republiky“ a předložit tento návrh do 31. března 2005 BRS a posléze vládě ČR.

Vládou schválené Závěry analýzy bezpečnostního systému ČR jsou aktuálně předkládány v podobě dílčích „návrhů optimalizace“, které kromě záměru věcného řešení obsahují i návrh konkrétního gestora a termínu zpracování.

Předložené návrhy optimalizace současného bezpečnostního systému ČR obsahují zásadní návrhy legislativní povahy, které budou zpracovávány v horizontu dvou let, i dílčí nelegislativní opatření, jež budou realizována postupně.

Další postup prací na optimalizaci bezpečnostního systému ČR již dále **nepředpokládá „centralizaci“ všech dílčích úkolů** a koordinaci jejich plnění v gesci MV.

Za zpracování jednotlivých návrhů optimalizace ponesou odpovědnost vždy konkrétní věcní gestoři.

Rezort obrany

I. Schválené zadání

Je nutné provést novelizaci ústavního zákona o bezpečnosti ČR, branného zákona a dalších zákonů z hlediska dopadu schválené reformy ozbrojených sil ČR a vytvoření právních podmínek pro realizaci „předběžných opatření“ jako stavu ve státě, při kterém bude nahrazen princip dobrovolnosti v zapojení občana do obrany ČR za princip povinnosti.

Navrhované řešení:

Předložit návrhy novelizace příslušných právních předpisů.

II. Navrhovaný postup optimalizace

Pro situace, ve kterých ozbrojené síly ČR a bezpečnostní a záchranné sbory nebudou plně schopné zajistit úkoly obrany (vyplývající z politicko-vojenských ambicí ČR) nebo řešit nevojenské krizové situace, je nutno vytvořit podmínky k:

- ❑ zapojení občanů do obrany státu v předstihu, ještě před vyhlášením „stavu ohrožení státu“ nebo „válečného stavu“, a to nahrazením principu dobrovolnosti – principem povinnosti,
- ❑ vytvoření mechanismu (např. „předběžná opatření“), který umožní především doplňovat ozbrojené síly ČR občany a vojáky v záloze a provádět jejich výcvik, včetně doplnění věcnými prostředky již v době míru, zejména, půjde-li o hrozbu vnějšího ohrožení státu nebo plnění mezinárodních závazků o společné obraně a vyžaduje-li situace následně provedení mobilizace,
- ❑ nezbytnému doplňování a plnění konkrétně stanovených úkolů orgánu státní správy, právníků a fyzických osob, bezpečnostních a záchranných sborů, ať už se podílejí na zajišťování obrany ČR nebo na řešení nevojenských krizových situací,
- ❑ zahájení příprav k zajištění mobilizačních dodávek a vyhlášení nezbytných regulačních opatření.

Navrhovaná opatření bude zapotřebí zapracovat do návrhů úprav zákonů „branného a krizového zákonodárství“, zákonů stanovujících služební poměry příslušníků ozbrojených a záchranných sborů, případně dalších zákonů a právních předpisů, dotčených provedeními úpravami.

Informace o plnění úkolů k optimalizaci současného bezpečnostního systému ČR, bude předložena vládě do konce roku 2007. Hodnocení celého systému spolu s informací o plnění úkolů bude prováděno ve dvouletých intervalech, nebo podle potřeby.

Závěr

Naše společnost se dnes daleko více zamýšlí nad otázkami zajištění bezpečnosti, celkové připravenosti státu k obraně a přirozeně i nad stavem a budoucností naší armády.

Probíhající změny v mezinárodním bezpečnostním klimatu, rozšiřování NATO a jeho strategie formulovaná pro 21. století, spolu s vědeckotechnickým rozvojem ve vojenství, probíhající proces globalizace s jeho informačními a ekonomickými dopady, požadavky na vyšší profesionální připravenost ozbrojených sil, ale i omezené lidské a finanční zdroje jsou jednoznačným důvodem pro koncepční revizi současného bezpečnostního systému státu a perspektivní vizi výstavby armády.

Literatura:

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon).

Analýza bezpečnostního systému České republiky, provedená ministerstvy vnitra, zahraničních věcí, obrany a úřadem vlády ČR, Praha 2004.

Usnesení vlády České republiky č. 1214 ze dne 21. září 2005 k Návrhu optimalizace bezpečnostního systému České republiky, Praha.

Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky přepracovaná na změněný zdrojový rámec, schváleno vládou 12.11. 2003, Praha.

Bezpečnostní strategie České republiky, schváleno vládou 10.12. 2003, Praha.